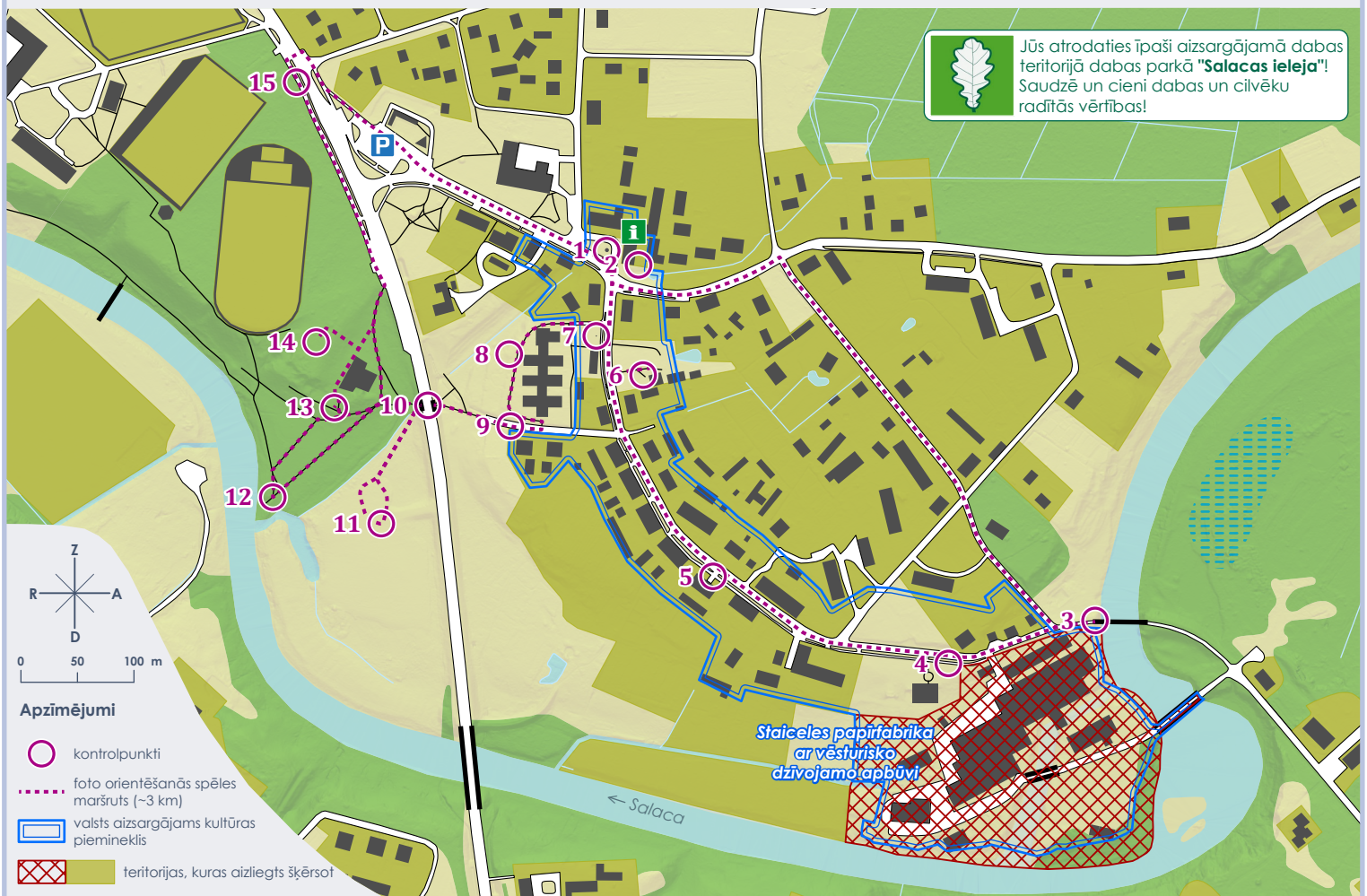
Dabas aizsardzības pārvalde

Life IS SALACA

Foto orientēšanās spēle "Salacas ielejas dārgumi" - Staiceles kārta

Noteikumi:

1. Iepazīsties ar nolikuma nosacījumiem LIFE IS SALACA mājaslapā: https://lifeissalaca.silava.lv/foto-orientesanas-spele-salacas-ielejas-dargumi-2-karta/
2. Dodies dabā apmeklēt kontrolpunktus.
3. Norādi katram attēlam atbilstošā kontrolpunkta numuru (piemēram, A:1).
4. Iepazīsties ar dabas un kultūras vērtību aprakstiem otrā lapas pusē vai skenējot kvadrātkodu.

Kontrolpunktu novietojums (dabā nav marķēti):

1. Piemineklis Vidzemes lībiešiem (robežakmens latviešiem, lībiešiem un igauņiem) ceļu krustojumā.
2. Sausoknis ar putnubūriem pie Informācijas centra.
3. Staiceles dibināšanas piemineklis "Stazele" pie trošu tilta pār Salacu.
4. Skats no informācijas stenda ietves malā uz Staiceles papīrfabriku un kādreizējo Staiceles papīrfabrikas direktora dzīvojamo māju.
5. Skats no aptiekas uz Lielās ielas vēsturisko koka apbūvi.
6. Skats no informācijas stenda Brīvdabas kompleksā ar audēju namiņu un mākslinieku šķūni.
7. Skulptūra "Murds" pie muzeja "Pivālind".
8. Stārķa ligzda "Profesora nams" ietves malā.
9. Ozols ar zīmi "Bioloģiski vērtīgs koks" ietves malā.
10. Vides objekta "Caur Salacas upi bridu" viduspunkts (tunelī).
11. Skats no karoga masta uz sajūtu parku "Stārķu zeme Latvija".
12. Taku krustojums pie ES nozīmes aizsargājama saldūdeņu biotopa 3260 "Upju straujteces un dabiski upju posmi".
13. Informācijas stends "Staiceles parks un estrāde" pie estrādes DR stūra.
14. Kupls priedes dižkoks atklātā vietā.
15. Dabas parka "Salacas ieleja" informācijas stends ietves malā.

Foto orientēšanās spēles laikā jāturās uz takām un ceļiem, aizliegts šķērsot atzīmētās aizliegtās teritorijas un sējumus, kā arī citas vietas, kur dabā tas ir norādīts. Dalībnieki paši uzņemas atbildību par savu rīcību, drošību un veselības stāvokli.

Karte sagatavota: LKS-92 TM (EPSG-3059)
Datu avoti: LVM GEO: Digitālais reljefa modelis (1. cikls), LĢIA 7. cikla ortofoto karte; Atvasināti vektordati no Topogrāfiskās kartes mērogā 1:10 000 © Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra, 2009. – 2017. gads. Ģeotelpiskās datu kopas identifikators un nosaukums: topogrāfiskā karte mērogā 1:10 000 bez reljefa datiem ID:LVA.LGIA.TOPO10.v3; NKMP, 2024; LIFE IS SALACA, 2026

Projektu finansē Eiropas Savienības Vides un klimata rīcības programma (LIFE) un Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija. Sniegtā informācija un viedoklis atspoguļo autora(-u) redzējumu, nevis Eiropas Savienības vai Eiropas klimata, infrastruktūras un vides aģentūras (CINEA) viedokli. Ne Eiropas Savienība, ne finansējošā iestāde nav atbildīga par šeit sniegto informāciju.

Kontrolpunktu dabas un kultūras vērtību apraksti

Dabas aizsardzības pārvalde

Life IS SALACA

Kontrolpunkts Nr. 1

Vidzemes lībieši ir sena piekrastes kopiena, kuras dzīve ritēja saskaņā ar dabas cikliem. Viens no kopienas interesantākajiem piekoptajiem paradumiem ir pavasarī rīkotais putnu modināšanas rituāls, lai iezīmētu jauna gada sākumu. Šajā rituālā dziesmas, ziedojumi un pirmo putnu balsis kalpo kā auglības, veiksmes un nākotnes pareģojumu zīmes.

Kontrolpunkts Nr. 2

Latvijā reģistrētas vairāk nekā 380 putnu sugas, no kurām daļa sastopama arī pilsētās, tomēr urbanizācijas dēļ tām arvien vairāk trūkst dabisku ligzdošanas vietu. Putnu būru izgatavošana un uzstādīšana ir vienkāršs veids, kā pilsētvidi padarīt putniem draudzīgāku.

Kontrolpunkts Nr. 3

Staicele ir sena apdzīvota vieta Ziemeļvidzemē, kuras attīstība cieši saistīta ar Salacas upi un leģendu par pārcēlāju Stazeli, no kuras vārda, iespējams, cēlies pilsētas nosaukums. Lai gan pilsētas tiesības tā ieguva tikai 1996. gadā, Staicele jau izsenis ir nozīmīgs Vidzemes lībiešu kultūras centrs.

Kontrolpunkts Nr. 4

Staiceles papīrfabrika, celta 19. gadsimta beigās, vairāk nekā gadsimtu bija pilsētas galvenais attīstības balsts, nodarbinot simtiem cilvēku un būtiski ietekmējot tās ikdienas dzīvi. Tā darbību pārtrauca 1993. gadā, bet kopš 2011. gada fabrikas komplekss ir valsts aizsargājams kultūras piemineklis, un bijušajā direktora mājā šodien darbojas Jāņa Zirņa Staiceles Mūzikas un mākslas skola.

Kontrolpunkts Nr. 5

Staicelē ir 28 ielas, no kurām slavenākā ir Lielā iela, kuras apbūve veidojās līdz ar papīrfabrikas attīstību un kur joprojām saglabājušās daudzas vēsturiskas ēkas, tostarp strādnieku mājas un senā aptieka. Koka ēkām ir ne tikai kultūrvēsturiska vērtība, bet bieži vien tās var kļūt arī par nozīmīgiem bioloģiskās daudzveidības epicentriem.

Kontrolpunkts Nr. 6

Staiceles brīvdabas komplekss ar audēju namiņu un mākslinieku šķūni apvieno tradīcijas un laikmetīgo mākslu, īpaši izceļot senās amatu prasmes, pie kurām pieder arī augu izmantošana dzijas krāsošanā. Dziju krāsošanai tiek izmantoti gan dažādi vietējie augi, piemēram, cūku pupas, gan arī invazīvās Kanādas zeltgalvītes.

Kontrolpunkts Nr. 7

Staicelē pie lībiešu muzeja "Pivālind" atrodas murdu piemineklis, kas simbolizē lībiešu tradicionālo zvejniecību un ciešo saikni ar ūdeņiem. Murds atspoguļo gan senās amatniecības prasmes, gan cilvēka un dabas līdzāspastāvēšanu, un to joprojām izmanto gan zvejā, gan zinātniskos pētījumos.

Kontrolpunkts Nr. 8

Staicelē atrodas baltā stārķa ligzda jeb "Profesora nams", kas nosaukta par godu kādam izglābtam un iemīļotam stārķim, ko vietējie iedzīvotāji nosauca par "Profesoru", jo tas vienmēr bija klātesošs visos Staiceles notikumos. Pateicoties "Profesoram", Staicele ieguva stārķu pilsētas vārdu, bet "Profesora namā" katru pavasari tiek gaidīti atgriežamies "Profesora" pēcteči.

Kontrolpunkts Nr. 9

Bioloģiski vērtīgs koks ir pieaudzis vai vecs, dzīvs vai miris koks, kas kalpo kā nozīmīga dzīvotne dažādām organismu grupām – sēnēm, sūnām, ķērpjiem, bezmugurkaulniekiem, zīdītājiem un putniem. Šādi koki nodrošina ilglaicīgas un daudzveidīgas dzīvesvietas, veicinot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu.

Kontrolpunkts Nr. 10

Staiceles vides objekts "Caur Salacas upi bridu" simboliski aicina pievērst uzmanību Salacas upei kā būtiskam dabas un kultūras elementam. Salaca ir daudzveidīga ekosistēma, kur ūdensaugi, bezmugurkaulnieki, zivis, putni un zīdītāji veido savstarpēji saistītu dzīves vidi, nodrošinot barības vielu apriti, ūdens attīrīšanos un bioloģisko daudzveidību.

Kontrolpunkts Nr. 11

Salacas krastā izveidotais sajūtu parks "Stārķu zeme – Latvija" atspoguļo Staiceles ciešo saikni ar balto stārķi, kas kopš 1992. gada ir pilsētas simbols. Baltais stārķis Latvijā ir īpaši nozīmīgs – te ligzdo ap 13–14 tūkstošiem pāru, un putns folklorā simbolizē labklājību un ģimenes turpinājumu. Stārķi sazinās ar knābja klabināšanu, savām ligzdām ir uzticīgi gadu desmitiem, mazuļus audzina abi vecāki, un ik gadu tie mēro līdz pat 20000 kilometru tālu migrācijas ceļu uz Āfriku un atpakaļ.

Kontrolpunkts Nr. 12

96 km garā Salacas upe, kas iztek no Burtnieku ezera un ietek Rīgas jūras līcī, ir viena no nozīmīgākajām Ziemeļvidzemes dabas pērlēm. Tā ir nozīmīga migrācijas upe lašiem, taimiņiem un nēģiem. Salaca gandrīz visa tecējuma garumā atbilst arī Eiropas Savienības aizsargājamam tekošo saldūdeņu biotopam 3260 "Upju straujteces un dabiski upju posmi" – šo godu izpelnās tikai Latvijas bioloģiski vērtīgākie saldūdeņi.

Kontrolpunkts Nr. 13

Pilsētās parki ir "zaļās salas", kas sniedz patvērumu putniem, kukaiņiem, augiem un mazajiem zīdītājiem. Tie nodrošina dzīvotnes sugām, kurām citādi pilsētvidē būtu grūti izdzīvot. Parki ir daudz vairāk nekā ainaviski skaistas teritorijas - tie ir būtisks pamats bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai, klimata līdzsvaram un cilvēka labklājībai.

Kontrolpunkts Nr. 14

Latvijā patlaban reģistrēti vairāk nekā 16000 dižkoki, tādēļ mūsu valsti pamatoti varam dēvēt par īstu dižkoku lielvalsti. Valstī visbiežāk sastopamie dižkoki ir ozoli, priedes un liepas. Dabas parkā "Salacas ieleja" patlaban zināmi 87 valsts nozīmes dižkoki, no kuriem visbiežāk sastopamas priedes, kam seko ozoli un liepas.

Kontrolpunkts Nr. 15

Dabas parks "Salacas ieleja" ir vairāk nekā 6000 ha plaša īpaši aizsargājama dabas teritorija un viena no 333 Natura 2000 vietām Latvijā. Tas izveidots 1977. gadā un glabā nozīmīgas dabas vērtības – smilšakmens atsegumus, alas, nogāžu mežus un upju straujteces. Nacionālā līmenī teritorija ir īpaši nozīmīga no ģeoloģiskā viedokļa – Salacas piekraste ir ar smilšakmens atsegumiem un alām otra bagātākā Latvijas upe.

